

مروری بر:

برنامه همکاری های جامع (۲۵ ساله) ایران و چین

دکتر محمد رضا الهامی
استاد دانشگاه و عضو هیات مدیره
انجمن دوستی ایران و چین

برنامه جامع همکاری ۲۵ ساله

ایران و چین

برنامه همکاریهای جامع ایران و چین:

- ▶ سرآغاز، تعریف کلی و تاریخچه این توافق
- ▶ کلیات توافق
- ▶ محتوای قرارداد: مفاد و موارد همکاری
- ▶ اهداف چین و تفسیر چینی توافق
- ▶ منافع ایران؛ مزایا و واقعیات توافق
- ▶ موانع پیش رو و شرط موفقیت و اجرایی شدن
- ▶ سخن آخر

برنامه همکاری های جامع ایران و چین: سراغاز

4

دیدار رئیس جمهور چین، آقای شی جین پینگ، از ایران
و صدور بیانیه مشترک در تعمیق همکاریهای فیمابین
در بهمن ماه ۱۳۹۴ / ژانویه ۲۰۱۶

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

تعریف کلی

- ▶ یک پیش نویس توافق نامه ۲۵ ساله میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری خلق چین؛
- ▶ در چارچوب ابتکار کمربند-راه؛
- ▶ و با هدف عملیاتی شدن بند ششم بیانیه مشترک ژانویه ۲۰۱۶؛
- ▶ بمیزان ۴۰۰ میلیارد دلار؛
- ▶ جهت سرمایه گذاری در حوزه های نفت، گاز، پتروشیمی و انرژی های تجدیدپذیر و انرژی صلح آمیز هسته ای؛
- ▶ زیرساخت های حمل و نقل جاده ای، ریلی و دریایی و همکاری بانکی، گردشگری، علم و فناوری، نظامی، دفاعی و امنیتی.

طرح ابتکاری یک کمربند- یک راه؛ مرور اجمالی

- ▶ چین بعنوان یکی از بازیگران نوظهور برای تبدیل شدن به یک قدرت جهانی، طرح احیای جاده ابریشم "کمربند-یک راه" را مطرح نموده است.
- ▶ این طرح اولین بار توسط رئیس جمهور چین، آقای شی جین پینگ، طی سفر به قزاقستان در سپتامبر ۲۰۱۳ اعلام شد؛ که تقریباً ۴.۴ میلیارد نفر (تقریباً ۶۵ درصد) از جمعیت جهان و ۲۱ تریلیون از تولید ناخالص جهانی را در بر میگیرد.
- ▶ در همان سال، آقای شی جین پینگ جمهوری چین در اندونزی پیشنهاد «جاده ابریشم دریایی قرن ۲۱» را مطرح کرد، مسیری که قرار است چین را از طریق شهرهای بندری جنوب شرق چین و اقیانوس هند به آفریقای شرقی و آبراهه سوئز به اروپا برساند.

طرح ابتکاری یک کمربند- یک راه؛ ادامه

- ▶ لذا این طرح شامل دو مسیر تجاری «کمربند اقتصادی راه ابریشم» و «راه ابریشم دریایی» است. «کمربند اقتصادی راه ابریشم» در مسیر باستانی راه ابریشم چین را از طریق آسیای مرکزی، روسیه و خاورمیانه به اروپا متصل می‌کند. «راه ابریشم دریایی»، چین را از طریق دریا به جنوب شرق آسیا و آفریقا مرتبط می‌کند.
- ▶ چین به‌طور خاص ۶۵ کشور را به عنوان هدف سرمایه‌گذاری زیرساختی تعیین کرده‌است. یک بخش هسته‌ای پروژه، دالان اقتصادی پاکستان-چین از سین کیانگ تا گوادر به ارزش ۵۴ میلیارد دلار است. همچنین، یک راه آهن سریع‌السیر ۳۰۰۰ کیلومتری، جنوب چین را به سنگاپور متصل می‌کند.

طرح ابتکاری یک کمربند- یک راه؛ ادامه

- ▶ چین در نظر دارد سرمایه‌گذاری در زیرساخت اقتصادی همچون حمل و نقل ریلی در حدود شصت کشور جهان از جمله آفریقا سرمایه‌گذاری کند.
- ▶ چین، همچنین، برای دستیابی به اقیانوس هند از طریق تنگه مالاکا ممکن است دچار چالش با هند شود؛ لذا، در طرح راه ابریشم جدید تلاش شده‌است که از طریق دالان اقتصادی پاکستان-چین یا از طریق بنگلادش، راه دیگری به اقیانوس هند باز شود.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

طرح ابتکاری یک کمربند - یک راه

سیاه: ۶ مسیر

خشکی جاده

ابریشم جدید؛

آبی: مسیر جاده

ابریشم دریایی؛

نارنجی: کشورهای

عضو بانک سرمایه

گذاری AIIB

رئیس جمهور چین در سال ۲۰۱۳ در قزاقستان و در اندونزی؛ دربرگیرنده
۶۵ کشور جهان؛ ۴/۴ میلیارد نفر؛ ۲۱ تریلیون دلار سرمایه ناخالص ملی؛
برای سرمایه گذاری در زیرساخت های اقتصادی، توسعه ای کشورهای حوزه

برنامه همکاری های جامع ایران و چین: ابتکار یک کمربند- یک راه

11

اهداف چین:

- تعمیق همگرایی اقتصادی منطقه ای؛ و تقویت اهرم دیپلماتیک چین در منطقه
- افزایش تعاملات اقتصادی با کشورهای غربی
- و جایگزینی مسیر ترانزیت زمینی برای صدور کالا به اروپا؛
- افزایش نفوذ در اوراسیا؛ و تضمین جریان انرژی از آسیای مرکزی و روسیه و کاهش ریسک انتقال انرژی از مسیر دریایی تنگه مالاکا
- ارائه الگوی جدیدی از جهانی سازی و تقویت یوآن در نقل و انتقال مالی بین المللی و کاهش اتکا به دلار؛

註：由於「一帶一路」屬開放性的合作模式，目前參與國家/地區仍持續增加中。以上示意圖只顯示部分參與「一帶一路」之沿線國家/地區。

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

تاریخچه

- ▶ آغاز بحث این توافقنامه: سفر شی جین پینگ به ایران در سال ۱۳۹۴ و صدور بیانیه مشترک
- ▶ برگزاری اجلاس راه ابریشم جدید در سال ۱۳۹۶ در پکن، با حضور دبیرکل سازمان ملل، رئیس بانک جهانی و همچنین رئیس صندوق بین‌المللی پول و ۲۸ نفر از سران کشورها، و حضور علی طیب نیا، وزیر اقتصاد و امور دارایی وقت ایران؛
- ▶ تعلیق موضوع توافق تا اواخر سال ۱۳۹۷؛
- ▶ علنی شدن بخش‌هایی از قرارداد راهبردی ۲۵ ساله میان ایران و چین در اسفندماه ۱۳۹۷؛
- ▶ اعلان تدوین یک برنامه همکاری ۲۵ ساله با چین در مرداد ۱۳۹۸، توسط علی لاریجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی؛
- ▶ در شهریور ۱۳۹۸، ایران پیش‌نویس اولیه درباره سند ۲۵ ساله را به مقامات چینی ارائه نموده و چین نظر خود را در فروردین ۱۳۹۹ اعلام می‌نماید؛
- ▶ خرداد ۹۹، ویرایش نهایی توسط وزارت خارجه ایران آماده و ۳ تیر ماه ۹۹ در جلسه هیات دولت تایید می‌شود. (رسانه ای شدن قرارداد)

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

کلیات توافق

- ▶ خبرگزاری پترولیوم اکونومیست، در سپتامبر سال ۲۰۱۹، درباره همکاری های استراتژیک ۲۵ ساله ایران و چین، از یک توافق جدید ۲۸۰ میلیارد دلاری برای توسعه میادین نفت و گاز و بخش پتروشیمی ایران خبر داد.
- ▶ این رسانه همچنین اعلام می دارد، رقم ۲۸۰ میلیارد دلار مربوط به توافق نخست برای ۵ سال اول این همکاری می باشد.
- ▶ به ادعای این رسانه قرار است، ۱۲۰ میلیارد دلار دیگر توسط چین در زیرساخت های حمل و نقلی و ساخت و ساز ایران سرمایه گذاری شود که این رقم نیز احتمالا تنها به ۵ سال اول مدت زمان تعیین شده تعلق دارد.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین: کلیات توافق

14

برنامه همکاری های جامع ایران و چین: دیدگاه ایران

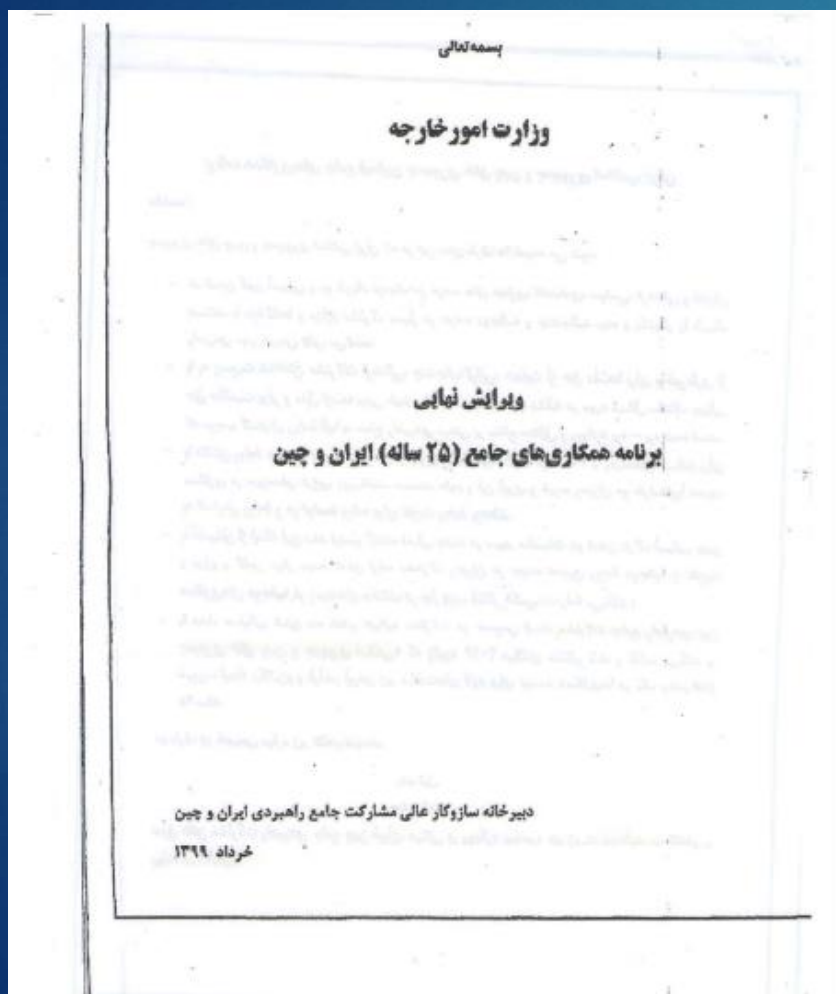
15

برنامه همکاری های جامع ایران و چین: متن و محتوا

▶ متن تهیه شده توسط وزارت خارجه با تیترو «ویرایش نهایی / برنامه همکاری های جامع فیما بین جمهوری خلق چین و جمهوری اسلامی ایران» در فضای مجازی منتشر شده که شامل یک مقدمه، ۹ بند و ۳ ضمیمه است؛

▶ این متن که توسط «دبیرخانه سازوکار عالی مشارکت جامع راهبردی ایران و چین» تنظیم شده و ضمیمه های آن مشتمل بر اهداف اساسی، عناوین اصلی برای برنامه همکاری های جامع ۲۵ ساله و اقدامات اجرایی است.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

مفاد قرارداد

- ▶ بند اول - چشم انداز
- ▶ بند دوم - مأموریت
- ▶ گسترش همکاری های دوجانبه اقتصادی و تجاری
- ▶ تعامل موثر بین دستگاه های عمومی دولتی و بخش خصوصی و مناطق آزاد و ویژه
- ▶ افزایش میزان اثرگذاری در حوزه های اقتصادی، فناوری و گردشگری
- ▶ مشارکت راهبردی در حوزه های مختلف اقتصادی
- ▶ گسترش همکاری ها بین دانشگاه ها، بخش های فناوری و علمی
- ▶ بازرنگری موثر و مستمر همکاری های مشترک اقتصادی به منظور فائق آمدن بر موانع و چالش ها
- ▶ حمایت از مواضع یکدیگر و همکاری در مجامع بین المللی و سازمان های منطقه ای
- ▶ تقویت اجرای قانون و همکاری های امنیتی در حوزه های مختلف از جمله مبارزه با تروریسم
- ▶ گسترش همکاری نظامی برای تقویت ظرفیت های دفاعی و راهبردی
- ▶ همکاری در زمینه های دیگر.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

مفاد قرارداد

► بند سوم- اهداف اساسی: ضمیمه شماره (۱)

► بند چهارم- زمینه های همکاری:

► انرژی شامل نفت خام (تولید، حمل، پالایش و امنیت تامین) پتروشیمی، انرژی های تجدیدپذیر و انرژی هسته ای غیر نظامی.

► بزرگراه، خط آهن و اتصالات دریایی به منظور ارتقای نقش ایران در ابتکار کمربند-جاده.

► همکاری های بانکی با استاندارد بالا، با تاکید بر استفاده از ارزهای ملی، با تصریح بر مقابله با پولشویی، تامین مالی تروریسم و جنایت های سازمان یافته.

► همکاری های گردشگری، علمی- آکادمیک، فناوری و تبادل تجارب در آموزش نیروی انسانی ریشه کن کردن فقر و بهبود وضعیت معیشت مردم در مناطق کمتر توسعه یافته.

► بند پنجم- اقدامات اجرایی: ضمیمه شماره (۳)

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

مفاد قرارداد

► بند ششم- نظارت و اجرا

- ۱. برای هماهنگی و نظارت بر کاربرد مفاد این سند، طرفین یک سازوکار به سرپرستی مقامات عالی و ذیصلاح به نمایندگی از رهبران شان ایجاد می کنند.
- ۲. در این راستا، نمایندگان عالی رتبه، دیدارهای سالانه خواهند داشت و در صورت نیاز مقامات مرتبط، جلسات مشورتی با همتایان شان خواهند داشت.
- ۳. وزارت خانه های امور خارجه دو کشور، به عنوان مقامات مسئول، با همکاری سایر وزارتخانه ها، از جمله وزارت بازرگانی چین و وزارت امور اقتصاد و دارایی ایران، وظیفه نظارت بر اجرای مفاد این سند و ارائه گزارش پیشرفت همکاری را به رهبران شان در زمان های مناسب دارند.

- بند هفتم- همکاری در کشور ثالث: با توجه به علایق مشترک در ابتکار کمربند - جاده، طرفین، همکاری دوجانبه و چند جانبه را از طریق برنامه های مشترک در کشورهای همسایه یا ثالث تشویق می کنند.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

مفاد قرارداد

► بند هشتم- نفی فشارهای خارجی: در راستای حمایت از اصل چند جانبه گرایی، طرفین در مقابل فشارهای غیرقانونی طرف های ثالث، از اجرای مفاد این سند حفاظت می نمایند.

► بند نهم- مفاد نهایی

► ۱- هرگونه اصلاح در ضمائم این سند (موضوعات مطروحه در بندهای ۳، ۴، ۵) باید با رضایت متقابل طرفین و از طریق هماهنگی و مشاوره انجام شود.

► ۲- در صورت ضرورت، برای تسهیل در اجرای موضوعات مورد توافق طرفین می توانند با ارائه پیشنهادهای برای اصلاح یا به روزرسانی سند حاضر اقدام کنند. این امر نباید بر اجرای پروژه های توافق شده تاثیر بگذارد یا مانع شود.

► ۳- ضمائم این سند جزء لاینفک آن محسوب می شوند.

► ۴- این سند از تاریخ امضا به مدت ۲۵ سال اجرایی خواهد بود.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

ضمیمه شماره (۱): اهداف اساسی

- توسعه سرمایه گذاری در حوزه های مختلف اقتصادی اعم از نفت، پتروشیمی، صنایع سنگین، کشاورزی، سلامت، برق، شبکه های هوشمند و دانش بنیان و صنایع نوین مانند ارتباطات، خدمات و گردشگری.
- توسعه همکاری ها در زمینه انتقال و توسعه فناوری های نوین اعم از انرژی های پاک، انرژی تجدیدپذیر، احداث نیروگاه، فناوری های ارتباطی و اطلاعاتی، بخش سلامت، کشاورزی و غیره.
- عملیاتی نمودن ظرفیت های دو کشور در جهت اجرای پروژه های کلان صنعتی و معدنی.
- توسعه ظرفیت های تجاری، بازرگانی و بهبود ظرفیت سازی در همکاری های گمرکی.
- توسعه همکاری ها در زمینه تولیدات کشاورزی، دارویی و بهداشتی و صنایع نوآوری.
- توسعه همکاری های گردشگری از جمله ترویج سرمایه گذاری و توسعه منابع و زیرساخت های گردشگری.
- گسترش دانش و به اشتراک گذاشتن فناوری های نوین به منظور حفظ محیط زیست در عرصه های مختلف.
- توسعه همکاری های نظامی، دفاعی و امنیتی در حوزه های آموزشی-پژوهشی، صنایع دفاعی و تعامل در موضوعات راهبردی.
- تعمیق مشارکت جامع راهبردی در حوزه همکاری های سیاسی دوجانبه، منطقه ای و بین المللی.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

ضمیمه شماره (۲): عناوین اصلی برنامه

(الف) حوزه نفت و انرژی؛

گفتگو در باره مشارکت در ایجاد و تجهیز مخازن ذخیره نفت، گاز و محصولات پتروشیمی در دو کشور
مشارکت چین در انتقال دانش فنی انتقال تجربیات در زمینه تدوین برنامه ریزی های راهبردی به صنعت آب و برق ایران

(ب) مشارکت فعال در کمربند- راه؛

۱- کریدورهای منطقه ای- بین المللی و توسعه شبکه ریلی ملی و ۲- همکاری منطقه ای

(ج) توسعه سواحل مکران: مشارکت در توسعه بندر جاسک، ...همکاری در سایر زمینه های محیط زیستی، صنعتی،
بنادر دریایی، علم و فناوری و شهرهای هوشمند

(د) همکاری در زمینه فناوری و ارتباطات از راه دور: توسعه نسل پنجم ارتباطات از راه دور

(ه) زمینه های همکاری مالی، اقتصادی و تجاری

(و) همکاریهای نظامی، دفاعی و امنیتی دو جانبه

(ز) همکاری سیاسی

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

ضمیمه شماره (۳): اقدامات اجرایی

الف- اقدامات اجرایی کوتاه مدت:

- ۱- نفت و انرژی؛
- ۲- مالی، بانکی و بیمه ای؛
- ۱- کریدورهای منطقه ای- بین المللی و ملی
- ۳- حمل و نقل و زیر ساخت
- ۴- علمی، فرهنگی، گردشگری و محیط زیست
- ۵- مناطق آزاد و ویژه اقتصادی
- ۶- صنعت، معدن و تجارت
- ۷- کشاورزی و سلامت
- ۸- نظامی، دفاعی و امنیتی
- ۹- همکاری های سیاسی، دیپلماتیک، منطقه ای و بین المللی

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

ضمیمه شماره (۳): اقدامات اجرایی میان/بلند مدت

- سرمایه گذاری در بخش انرژی های پاک به خصوص در مناطق گسترده کویری ایران و صادرات انرژی تولیدی به کشورهای همسایه و ذخیره گاز در کویر
- سرمایه گذاری در خطوط متروی ۱۰ کلان شهر و خطوط میان شهرهای اصلی و شهرهای جدید ایران
- سرمایه گذاری در بخش معادن و صنایع معدنی با اولویت مس، سنگ آهن، فولاد و صنایع آلیاژی
- بهره گیری از مزیت های ژئواکونومی منطقه ای دو کشور در راستای انجام پروژه های مشترک در کشورهای ثالث (همسایه)
- همکاری در ساخت و تأمین محصولات، اقلام و قطعات پرونده ها و تجهیز و توسعه زیرساخت های مرتبط به ساخت، تولید، آزمون و ارزیابی محصولات هوایی (هواپیما و بالگرد)

- تأمین مالی پروژه های زیربنایی ایران (از جمله پروژه های کشاورزی) از طریق بانک سرمایه گذاری زیرساخت آسیا (AIIB) و صندوق جاده ابریشم
- تأمین مالی و استقرار فناوری های مدیریت پسماند
- تشویق سرمایه گذاری و تأمین مالی پروژه های زیربنایی در بخش کشاورزی
- مشارکت و سرمایه گذاری در صنعت گردشگری و توسعه گردشگری در مسیر جاده ابریشم
- تقویت تبادلات و همکاری های تحقیقاتی، آموزشی، برگزاری رویدادها و فروش در زمینه صنایع دستی، گردشگری دریایی و حمل و نقل دریایی
- مرمت و احیا بناها و بافت های تاریخی، تقویت همکاری ها در زمینه حفظ آثار فرهنگی، تحقیقات باستان شناسی، نمایشگاه آثار فرهنگی، مدیریت موزه ها، تبادلات دانشگاهی و به اشتراک گذاشتن اطلاعات و برگزاری دوره های آموزشی و کارگاهی برای طرح حفاظت میراث فرهنگی آسیایی
- سرمایه گذاری در زمینه تولید مشترک تجهیزات پزشکی پیشرفته در ج.ا.ایران یا انتقال فناوری
- سرمایه گذاری مشترک در حوزه احداث پارک های فناوری مشترک
- مشارکت و سرمایه گذاری در ایجاد مراکز تبادل داده های اینترنتی بین المللی (LXP) و خطوط انتقال ترافیک داده بین المللی (کابل های دریایی و زمینی، لینک های رادیویی، ماهواره ای و مخاربراتی)
- اجرای آینده پژوهی و آینده نگاری در سطح ملی، منطقه ای و بین المللی و در کلیه ابعاد فضای مجازی بین دانشگاه ها و مراکز علمی دو کشور

- حمایت و توسعه فعالیت های مربوط به ترانزیت کالا و حمل و نقل از طریق کریدورهای شمال-جنوب، بندر چابهار و بندر کلسهین (چین-قرقازستان-ترکمنستان-ایران)
- تجهیز و توسعه بنادر منتخب با هدف ایجاد مراکز صنعتی، فناوری، پتروشیمی
- برقراری مشوق های مناسب برای سرمایه گذاری و مشارکت طرف چینی در پروژه های مربوط به مناطق نفت و گاز ایران در چارچوب قوانین ایران
- تسهیل سرمایه گذاری طرف چینی در پروژه های پالایشگاهی و صادرات فرآورده های نفتی از جاسک و ساخت بندر جاسک
- جذب سرمایه گذاران چینی برای سرمایه گذاری در پروژه های شهرک پتروشیمی چابهار با برقراری تسهیلات و سیاست های ترجیحی
- راه اندازی فاز نهایی و همه جانبه شهرک صنعتی مشترک ویژه صنایع چین در مناطق ویژه اقتصادی منتخب با هدف تولید کالا و خدمات مورد نیاز چین و بازار منطقه
- مشارکت در مدیریت و توسعه مناطق آزاد تجاری یا ویژه اقتصادی منتخب با هدف ایجاد پایلوت های صنعتی فناوری و استراتژیک
- توسعه جزایر منتخب با هدف ایجاد مراکز منطقه ای صنایع غذایی، دریایی، پتروشیمی و گردشگری
- مشارکت در احداث شهرهای بزرگ در مکران در چارچوب قوانین کشور و اصول همکاری اقتصادی
- طراحی و ساخت پالایشگاه مشترک در چین مبتنی بر خصوصیات نفت ایران
- سرمایه گذاری در زمینه پالایشگاه های کوچک و متوسط در شرق، غرب و جنوب ایران برای صادرات فرآورده های آن به کشورهای همسایه

برنامه همکاری های جامع ایران و چین: تفسیر رسمی چین (تفسیر CGTN)؛ حمایت از توافق ۲۵ ساله و نقد مقاله نیویورک تایمز

برنامه همکاری های جامع ایران و چین: دیدگاه چینی: اهداف اصلی و استراتژیک چین

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

دیدگاه چینی؛ تفسیر غیر رسمی چین

▶ ذخایر نفت چین و امنیت خطوط تامین انرژی استراتژیک:

▶ خطرات تنگه مالاکا و اقیانوس هند

▶ خطرات تنگه هرمز و خلیج فارس

▶ استفاده از راه زمینی بجای دریایی: از طریق سین کیانگ و کاشغر به بندر گواتر؛ راه زمینی از بندرعباس به بندر گواتر

▶ یا از سواحل مکران به بندر گواتر و از آنجا به کاشغر و چین

▶ بین المللی شدن (رن مین بی) یوآن:

▶ استفاده اجباری ایران از یوآن بدلیل تحریمهای آمریکا و عدم قبول FATF

▶ استفاده از یوان بجای دلار در معاملات تجاری و بانکی

▶ عدم امکان فروش نفت ایران بدلیل تحریمها، خرید نفت توسط چین و در ازای آن خرید کالاها و محصولات مورد نیاز ایران از چین؛ معاملات پایاپای

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

دیدگاه چینی: تفسیر غیر رسمی چین

► جغرافیای سیاسی خاورمیانه و موضع چین:

► استفاده از وضعیت ناآرامی خاورمیانه و تقویت ایران توسط چین برای مقابله با امریکا

► معطوف کردن توجه امریکا از اقیانوس آرام غربی و دریای چین به سمت خاورمیانه؛ و از این طریق کاهش توان نظامی امریکا در حوضه چین: سیاست تو کار خود کن و ما کار خود!

► تاسیس بازارهای مرزی خودگردان چینی در مناطق آزاد اقتصادی ایران در قشم، آبادان و ماکو (تصویر پیوست)

► ورود کالاهای چینی بدون تعرفه گمرکی به ایران و فروش آنها در منطقه خلیج فارس و ترکیه و از آن طریق صدور کالاهای چین به بازار اروپا و غرب با کمترین هزینه؛

► ایجاد پایگاه نظامی در این مناطق به بهانه حمایت از ایران در مقابل حملات اسرائیل و امریکا و افزایش حضور نظامی خود در منطقه و بنوعی تهدید امریکا.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

نگرش کلی بر توافق

- ۱- استمرار همکاری های ایران و چین در چارچوب این برنامه راهبردی می تواند موجب گسترش قلمروهای ارتباطی و از همه مهمتر باعث تحکیم جایگاه ایران در طرح "ابتکار کمربند-راه" (Belt-Road Initiative BRI) گردد.
- ۲- از طرف دیگر، این برنامه یک دیپلماسی جدید است که می تواند موجب تغییرات زیادی در موازنه قدرت و بویژه باعث افزایش نفوذ چین در خاورمیانه گردد.
- ۳- طبق این برنامه، چین در همه بخش ها در ایران سرمایه گذاری و انتقال دانش خواهد نمود. و این میزان سرمایه گذاری فرصتی طلایی است که تحولی اساسی بویژه در شرایط تحریم برای ایران در بر خواهد داشت.
- ۴- اما این همکاری ها اگر عملیاتی شود در کوتاه مدت بعید به نظر می رسد که تاثیری در اقتصاد کشورمان داشته باشد اما در میان مدت بستگی به این دارد که تا چه میزان دولت چین حاضر باشد ریسک شرکت های چینی برای حضور در ایران را پوشش دهد.
- ۵- چرا که این قرارداد با دولت چین است، ولی آنچه نیاز ماست همکاری بانکها و شرکتهای بزرگ چینی می باشد که آنها هم تابع شرایط و مقررات بین المللی بوده و از تحریمهای امریکا بشدت تاثیر می پذیرند.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

مزایا و ملاحظات توافق

- ۶- در قرارداد ایران به جز مشوق هایی برای سرمایه گذاری و ایجاد زیرساخت توسط طرف چینی و همکاری در خلق مجموعه های صنعتی و تجاری و مجموعه اقدامات سیاسی، امنیتی و نظامی مشترک، هیچ خدمات یا امتیاز ویژه ای نظیر آنچه که رسانه های خارجی و معاند القا می نمایند، از قبیل معاهده ترکمانچای، واگذاری بخشی از خاک ایران به چین برای اجرای این پروژه ها یا حضور نظامی چین در حوزه های نفتی ایران واگذاری امتیازهای انحصاری نمی دهد؛ بنابراین، دست کم با اجرایی شدن متن مورد اشاره ایران، چیزی از دست نخواهد داد و قرارداد به شکل قابل ملاحظه ای در راستای منافع ایران است.
- ۷- تنها موردی که قابل تایید می باشد تخفیف در خرید نفت و محصولات پتروشیمی برای چین، در قبال تضمین خرید نفت ایران ب مدت ۲۵ سال، یا اولویت دادن به شرکتهای چینی در برگزاری مناقصه ها و تسهیل سرمایه گذاری چین در این حوزه ها می باشد که با کمی ملاحظات اجرایی، این امری بدیهی و در راستای توافق برد-برد می باشد.
- ۸- توسعه بازارهای مرزی و بندر جاسک و سواحل مکران از دیگر موارد مهمی است که می بایست در عین حفظ تمامیت ارضی از سرمایه گذاری چینی ها و توسعه اقتصادی در مناطق مرزی و بنادر با رعایت اصل حداکثر استفاده از امکانات داخلی از چینی ها استقبال نماییم.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

تهدیدها و موانع پیش رو

- ۱- در این برنامه، متاسفانه ضمانت اجرایی برای هیچ یک از دو طرف ایران و چین در نظر گرفته نشده است؛ بنابراین، هدف گذاری هایی که در این قرارداد و ضمايم صورت پذیرفته اگر از طرف چین اجرا نشود، خسارات جبران ناپذیری برای اقتصاد کشور به همراه خواهد داشت.
- ۲- ایران باید هدفی روشن و برنامه اجرایی مشخص در این برنامه داشته باشد؛ تا بتواند از این رابطه حسن استفاده را برای توسعه، جذب سرمایه خارجی، ایجاد اشتغال و حتی گردشگری بنماید. اما اگر منفعلانه عمل نموده و ابتکار عمل و برنامه روشنی نداشته باشد، نه تنها باعث هدر رفتن منابع و مناطق کشور شده بلکه موجب افتادن در دام "تله استقراض" و حتی ایجاد وابستگی شود.
- ۸- در پایان، اگر بخوبی از مزایای این قرارداد استفاده شود و منافع ملی ما بخوبی در نظر گرفته شده و جوانب احتیاط رعایت شود، مطمئنا این قرارداد یک فرصت خوب بین المللی و شکوفایی اقتصادی ایران را در بردارد.
- ۹- اما اگر به سوابق سوء استفاده چینی ها در صید ترال در خلیج فارس و عدم همکاری بانکهای چینی یا عقب نشینی چینی ها از قراردادهای نفتی توجه نشود و عواقب عدم تامین مالی آنان در نظر گرفته نشود این برنامه می تواند یک تهدید بالقوه بحساب آید.

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

ملاحظات اجرایی

با توجه به اهداف استراتژیک و ناگفته چینی ها از این برنامه همکاری بلند مدت (بویژه ضمائم آن) اهم مواردی که می بایست طرف ایرانی روی آن صرافت داشته و تاکید نماید، عبارتند از:

- ۱- حفظ و تاکید بر رعایت حق حاکمیت و تمامیت ارضی ایران در نقاط مرزی، بنادر و بویژه مناطق آزاد اقتصادی؛
- ۲- انعقاد قراردادهای اجرایی با تاکید بر اسناد بالادستی کلان توسعه ای کشور و در چارچوب برنامه های جامع کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت کشوری؛ با یک برنامه مشخص و مدون؛
- ۳- پرهیز از انعقاد هر گونه قرارداد غیر ضرور و احیانا تحمیل شده از طرف چینی در خارج از چارچوب فوق بهر نحو ممکن؛
- ۴- رعایت ماده قانونی استفاده حداکثری از امکانات و منابع داخل کشور؛ قانون ۵۱-۴۹؛

برنامه همکاری های جامع ایران و چین:

ملاحظات اجرایی

- با توجه به اهداف استراتژیک و ناگفته چینی ها از این برنامه همکاری بلند مدت (بویژه ضمائم آن) اهم مواردی که می بایست طرف ایرانی روی آن صرافت داشته و تاکید نماید، عبارتند از:
- ۵- تاکید بر استفاده حداکثری از توان و ظرفیت های فنی تجهیزاتی شرکت های صنعتی فناوری داخلی با گرید بالای کشور؛
  - ۶- ملزم نمودن طرف چینی به استفاده از نیروی کار بومی و ایرانی، همچنین استفاده بهینه از مواد، منابع و مصالح با کیفیت داخل کشور؛
  - ۷- تاکید بر استفاده از تجهیزاتی و فناوریهای چینی ناظر بر رعایت استانداردهای اروپایی یا معادل آن؛
  - ۸- اخذ ضمانت های اجرایی قوی و بین المللی از طرف چینی مبنی بر انجام تمام و کمال تعهدات خود تنها با در نظر گرفتن فورس ماژورهای طبیعی و نه فشارهای خارجی؛

بپایان آمد این دفتر، حکایت همچنان باقیست...!

با سپاس از حسن توجه اساتید،
اعضای محترم هیات مدیره و
اعضای محترم انجمن!

